

VYBRANÉ PROBLÉMY VÝSKUMU CEZHRANIČNÝCH ASPEKTOV UPLATŇOVANIA EKOLOGICKÝCH PRINCÍPOV V CESTOVNOM RUCHU

Marek ŁABAJ¹, Bartłomiej WALAS¹, Maciej ABRAM², Michal KOVAČIC³

¹Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii, Ul.Zamkowa 1, 34-200 Sucha Beskidzka, Polska
e-mail: szkola@wste.edu.pl

²Akademia Wychowania Fizycznegoim. Bronisława Czecha w Krakowie, Aleja Jana
Pawła II 78, 31-571 Kraków, Polska, e-mail: szkola@wste.edu.pl

³Katedra geografie PF KU v Ružomberku, Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok
Slovensko, e-mail: michal.kovacic@ku.sk

***Abstract:** It would also seem that the tourism industry as a typical service creates minimal threat to the environment. However, these threats can be really huge, taking in to account the range of consumption stocks in the tourist economy and the burden of activities tourists themselves. All the more so that in the event of concentration on a relatively small area, these threat seven lead to total destruction of local ecosystems. Therefore, it is necessary to monitor and analyze the problems of greening in the tourist industry. With a view to recognizing the degree of greening of the tourist base located in Liptov region in Slovakia and Podbabiohorsky region in Poland, conducted opinion polls. In Podbabiohorsky region were examined 70 sites and Liptov 50 objects.*

***Key words:** greening tourism, Liptovský region, Podbabiohorsky region*

Úvod

Všade v antickom Ríme, nad Níлом, v Novom Mexiku či v Alpách sa ľudia pri stavbe domov riadia dráhou Slnka. Z pokolenia na pokolenie si predávajú skúsenosti spojené s vysokými teplotami, mrazom, dažďom a vetrom. V starých domoch „taos“ v Novom Mexiku v strede americkej prérie sa ľudia nestážovali na podmienky. Dokonca pri letných teplotách dosahujúcich +50 °C, či zimných -20 °C, sa v miestnostiach podarilo udržiavať teplotu medzi 15-25 °C bez vyhrievania a klimatizácie.

Spolu s nástupom éry ťažby uhlia, ropy a plynu, moc Slnka upadla do nemilosti. Bol zavedený moderný spôsob vytápania – horúcou vodou a parou. Stavanie domov orientovaných na juh už nebolo nevyhnutné. Ľudstvo žilo v presvedčení, že technickými prostriedkami dokáže prekonať prírodu a že pomocou energie, získavanej z prírodných bohatstiev Zeme bude možné všetko poháňať, vyhrievať, osvetľovať a klimatizovať. Nikto sa nepozastavoval nad dôsledkami využívania týchto energií na životné prostredie. Architekti projektovali hotely využívajúce množstvo energie potrebnej pre zabezpečenie dediny strednej veľkosti. V sedemdesiatych rokoch minulého storočia sa objavili znaky palivovej krízy a prvý krát sa reálne objavila hrozba vyčerpania prírodných zdrojov (Čief,

Tomčíková, 2013). Bol vytvorený program stavby tzv. efektívnych budov. Tento program sa vzťahuje aj na hotely, bolo by ho možné nazvať ekologizáciou.

Mohlo by sa zdať, že „ekologizácia“ je viac témou z plynúcou z moderného hesla, ako niečo čo vyplýva z autentickej potreby. Avšak vo vzťahu k hotelierskej praxi začína získavať čoraz väčší význam, zvažujúc prospech, aký so sebou prináša. Spomedzi najdôležitejších dôvodov zavádzania riešení priaznivých pre životné prostredie v turistickom ruchu, môžeme vymenovať (Majewski, 1999):

- obmedzenie dôsledkov vplyvu hotela na životné prostredie (30 %),
- zníženie nákladov (24 %),
- marketingový prospech (19 %),
- lepší vzhľad a reputácia (19 %).

O čoraz väčšom záujme o ekologizáciu zo strany prevádzok hotelov svedčí tiež fakt, že len počas niekoľkých ostatných rokov podiel „zelených“ hotelov na svete vzrástol na 35 % a ďalej rastie. Žiaľ, v Poľsku je to ešte vždy zanedbateľný počet, navyše realizované sú spravidla len jednotlivé odporúčania spomedzi mnohých v komplexnom proekologickom programe. Povedomie ekologizácie na Slovensku a v Poľsku je už však prebudené, takže realizácia plného programu ostáva len otázkou času.

Turistika sa k procesu ekologizácie pripojila s výrazným oneskorením niekoľkých rokov v porovnaní s takými priemyselnými odvetvami, ako: energetické, chemické či automobilové (Böhm, 2015; Murgaš, Böhm, 2015). Mohlo by sa tiež zdať, že turistika ako typické odvetvie služieb vytvára minimálne ohrozenie pre životné prostredie (Miklós, Izakovičová, 1997; Čief a kol., 2014; Petrovič, Bieliková, 2015; Šedivá, Izakovičová, 2015; Petrovič a kol., 2016). Avšak tieto ohrozenia môžu byť skutočne obrovské, berúc do úvahy škálu spotreby zásob v turistickom hospodárstve a záťaž vyplývajúcej z aktivity samotných turistov. O to viac, že v prípade koncentrácie na relatívne malom priestore môžu tieto ohrozenia viesť dokonca aj k úplnému zničeniu lokálnych ekosystémov. Preto je potrebné sledovať a analyzovať problémy ekologizácie v turistickom odvetví.

Ako sa teda predstavuje ekologizácia turistického odvetvia v regióne Liptova a pod Babou horou?

Metodika

Výskum a realizovanie merania javov v cestovnom ruchu prebiehalo na území Euroregiónu Beskydy. Zahŕňalo združené obce Suského okresu (poľsky Powiatu suskiego) a obce okresu Ružomberok podľa jednotnej výskumnej autorskej metodiky. Toto meranie so znakmi monitoringu umožňuje spoznať javy príchodového cestovného ruchu v skúmanej oblasti. Okrem toho výskum ponúka možnosť porovnávacích analýz obrazu lokality (destinácie) na základe „diagnostickej triády“ a s ňou spojenej tvorby predpokladov pre analýzu trendov vyskytujúcich sa v lokálnom odvetví cestovného ruchu,

ako aj pomoc pri rozhodovaní ľuďom zodpovedným za teritoriálny marketing a rozvoj destinácií.

Hlavným cieľom výskumu bolo získať celkový obraz o kvantite a kvalite príchodovej turistiky v cezhraničnej oblasti (vybraných modelových územiach v Poľsku a na Slovensku).

Pre splnenie cieľa bola dôležitá realizácia týchto úloh:

- 1) Stanovenie pomeru domácich i zahraničných návštevníkov.
- 2) Stanovenie počtu jednodňových domácich a zahraničných turistov.
- 3) Charakteristika domáceho a zahraničného turistu.
- 4) Identifikácia najčastejšie navštevovaných lokalít a produktov cestovného ruchu.
- 5) Pokus o identifikáciu zahraničných trhov dôležitých z hľadiska príchodového turizmu.
- 6) Porovnávací analýza obrazu destinácií z hľadiska: Obyvateľa, Turistu, Podnikateľa.
- 7) Charakteristika motivácie a štruktúry príchodov domácich a zahraničných návštevníkov.
- 8) Stanovenie priemernej úrovne vynaložených nákladov počas pobytu.
- 9) Analýza správania sa návštevníkov, spôsobu trávenia času, úrovne spokojnosti, hodnotenia kvality ponuky cestovného ruchu, bezpečnosti, čistoty a pod., ako aj vzťahu kvality poskytovaných služieb k ich cenám.
- 10) Spoznanie „gravitačnej“ sily (príťažlivosti) destinácií (syntetického ukazovateľa spokojnosti s pobytom) a jej vplyv na prípadne rozhodnutie, vrátiť sa do tejto lokality, ako aj sklon turistov prejaviť chuť odporučiť lokalitu svojim priateľom a známym ako pozoruhodnú.

Zber údajov sa realizoval priamo v ubytovacích priestoroch a v najčastejšie vyhľadávaných lokalitách, ktoré patria medzi turistické zaujímavosti. Anketa spočívala vo vedení priameho rozhovoru podľa pripraveného dotazníka, podľa pripraveného návodu inštruktážou vyškolenými anketármi. Prieskumná vzorka respondentov pozostávala z 2500 respondentov v troch skupinách: turistov -1500 respondentov, obyvateľov-880 respondentov a pracovníkov z podnikov z odvetvia cestovného ruchu – 120 (v Podbabiohorskom regióne bolo preskúmaných 70 objektov a na Liptove 50 objektov) respondentov z poľsko-slovenskej cezhraničnej oblasti .

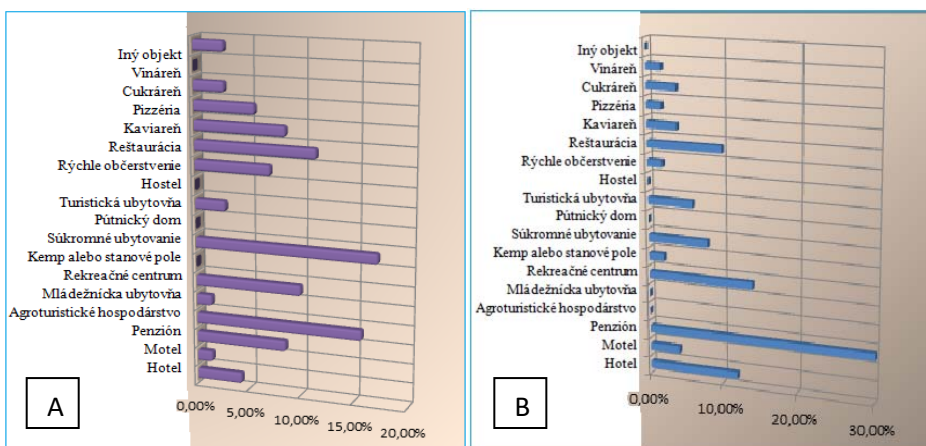
Výsledky

Výsledky výskumu pozostávali z hodnotenia vopred pripravených čiastkových téz.

Téza 1: *Tak v slovenskej ako aj v poľskej destinácii prevažujú ubytovacie objekty typu penziónov, ktoré boli zahrnuté do prieskumu.*

Analýza: Na základe analýzy údajov prezentovaných v podobe tabuľky a grafov vyplýva, že skutočne v regióne Liptov bolo najviac preskúmaných penziónov, t.j. 30 % celkového počtu, avšak v Podbabiohorskom regióne dominuje ubytovanie na súkromí (17,14 %) a agroturistické hospodárstva (15,71 %), ktoré spolu tvoria 33 %. Ostatné ubytovacie objekty predstavujú menšie percentuálne zastúpenie (obr. 1).

Obr. 1: Štruktúra skúmaných ubytovacích zariadení v Podbabiohorskom regióne (A) a v regióne Liptov (B)

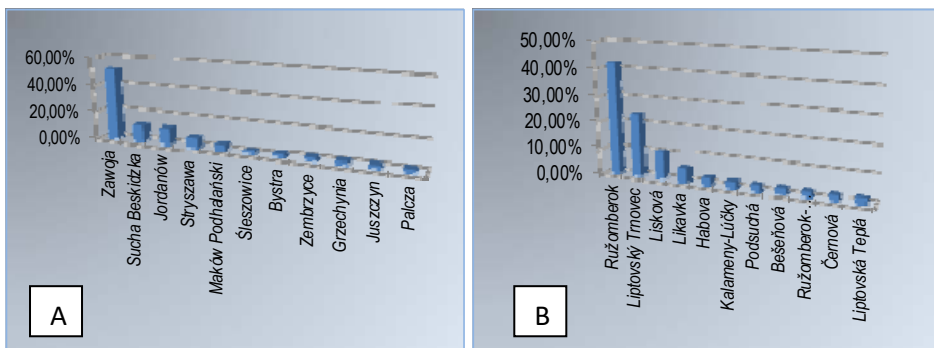
Odporúčania: Je vhodné uskutočniť podrobný prieskum v oboch destináciách, aby bolo možné rozpoznať potreby turistov v rozsahu rôznych druhov ubytovacích objektov. Zajímavým by tiež bolo oboznámenie sa s úsudkom prevádzkovateľov ubytovacích zariadení z hľadiska ich ďalšieho rozvoja.

Analýza: Fakticky v oboch destináciách je predloženú tézu možné považovať za správnu. Obec v Podbabiohorskom regióne, ktorá má najviac preskúmaných ubytovacích objektov (51,16 %) je nepochybne Zawoja. Na jej území sa nachádza najväčšia atrakcia Beskýd, Babiohorský národný park, ako aj dobré zázemie pre zimné športy a pre zimnú aj letnú horskú turistiku. V regióne Liptov má najpočetnejšiu ubytovaciu základňu Ružomberok (42,11 %) a Liptovský Trnovec (23,68 %). Obe obce disponujú tak prírodnými ako aj kultúrnymi atrakciami zaujímavými pre turistov, predstavenými v predchádzajúcich kapitolách.

Téza 2: Lokalizácia ubytovacích zariadení zahrnutých do výskumov je podmienená turistickou atraktívnosťou v destinácii.

Odporúčania: Všetky obce a okresy regiónu Liptov a Podbabiohorského regiónu majú odlišné a tiež pre turistov zaujímavé hodnoty a prírodné atrakcie, v tom aj antropogénne. A predsa nie všetky dokázali pripraviť zodpovedajúce turistické produkty. Zdá sa byť na mieste uskutočnenie analýzy atrakcií v týchto obciach a vypracovanie zodpovedajúcich turistických produktov, nasmerovaných na správny turistický trh (obr. 2).

Obr. 2.: Lokalizácia skúmaných ubytovacích zariadení v obciach Podbabiogórza (A) a v obciach Liptova (B)

Realizované a plánované ekologické aktivity v skúmaných ubytovacích zariadeniach

Otázky týkajúce sa ekologických aktivít boli rozdelené do nasledujúcich skupín:

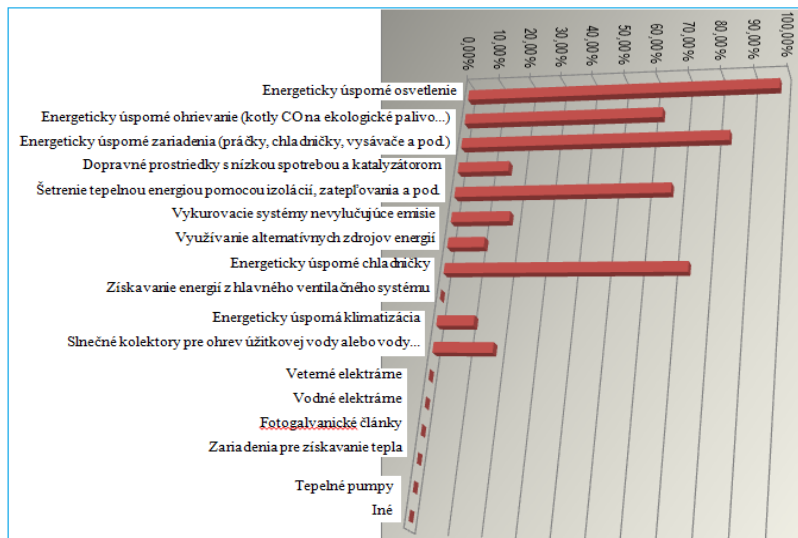
- energia,
- šetrenie vodou,
- minimalizácia odpadov,
- ochrana ovzdušia,
- čistota a hygiena,
- stravovanie,
- rôzne iné.

Otázky týkali realizovaných aj plánovaných aktivít ale v predstavenej analýze budú opísané iba zrealizované. Vyplýva to z formálnych obmedzení publikácie. V pripojených tabuľkách sú však prezentované spoločné výsledky.

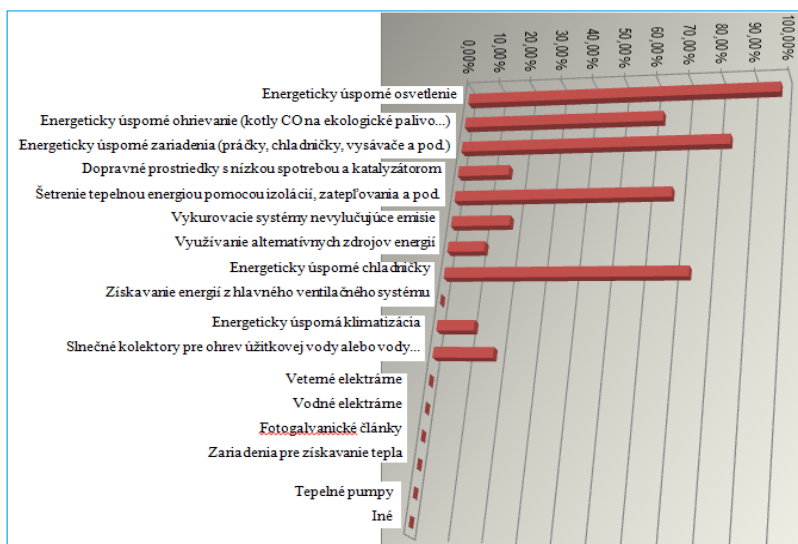
Téza 3: *Hlavné ekologické aktivity v ubytovacích zariadeniach oboch destinácií sa sústreďujú na zavedenie energetickejšetrného osvetlenia.*

Analýza: Predloženú tézu je možné považovať za správnu, keďže ju potvrdzujú výsledky výskumov. Tieto aktivity skutočne dominujú. V Podbabiogórskej regióne ako aj v regióne Liptov škála týchto aktivít dosiahla zodpovedajúco 97 % a 89 %. Je to v podstate prakticky najjednoduchšie riešenie, vyplývajúce tiež z analýz nákladov. Ostatné realizované ekologické aktivity sú v preskúmaných oblastiach podobné, možno okrem využitia energetickejšetrných chladničiek. Pozoruhodné je využitie slnečných kolektorov, ktoré sa pozoruje v menších ubytovacích objektoch typu penzióny a agroturistické hospodárstva (obr. 3 a 4).

Obr. 3: Realizované ekologické aktivity v skupine „energie“ v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu

Obr. 4 : Realizované ekologické aktivity v skupine „energie“ v ubytovacích zariadeniach regiónu Liptov

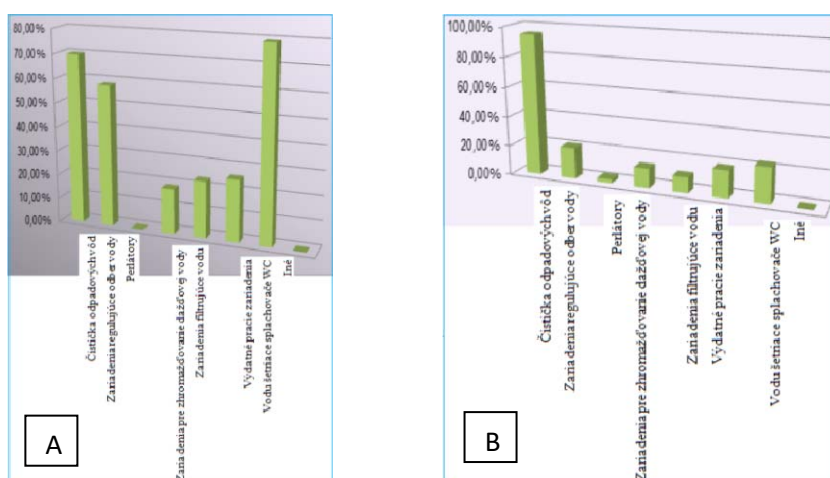

Odporúčania: Opodstatneným sa zdá byť zorganizovanie seminárov pre prevádzkovateľov ubytovacích zariadení s cieľom predstavenia ekonomických, spoločenských, ako aj ekologických výhod plynúcich zo zavádzania aj ďalších ekologických programov nielen energeticky úsporného osvetlenia.

Téza 4: Pretože báza ubytovacích zariadení vystupujúca v obidvoch destináciách je rozmanitá, tento fakt trochu komplikuje predloženie konkrétnej tézy, týkajúcej sa ekologických aktivít v oblasti šetrenia vodou. Zohľadňujúc však trendy v tejto skupine aktivít bolo prijaté, že to budú zariadenia regulujúce používanie vody priamo turistami.

Analýza: Téza bola čiastočne potvrdená vo vzťahu k ubytovacím objektom Podbabiohorského regiónu, kde sú vodu šetriace splachovacie zariadenia vo WC a zariadenia regulujúce odber vody využívané dosť často. V regióne Liptov sú však takéto zariadenia využívané v značne menšom rozsahu. Základne obidvoch destinácií sa sústreďujú na budovanie účinnej a ekonomickej čističky odpadových vôd, čo sa nutne spája so zavádzaním predpisov EÚ (obr. 5).

Obr. 5: Realizované ekologické zariadenia v skupine „šetrenie vodou“ v ubytovacích zariadeniach v Podbabiohorskom regióne (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

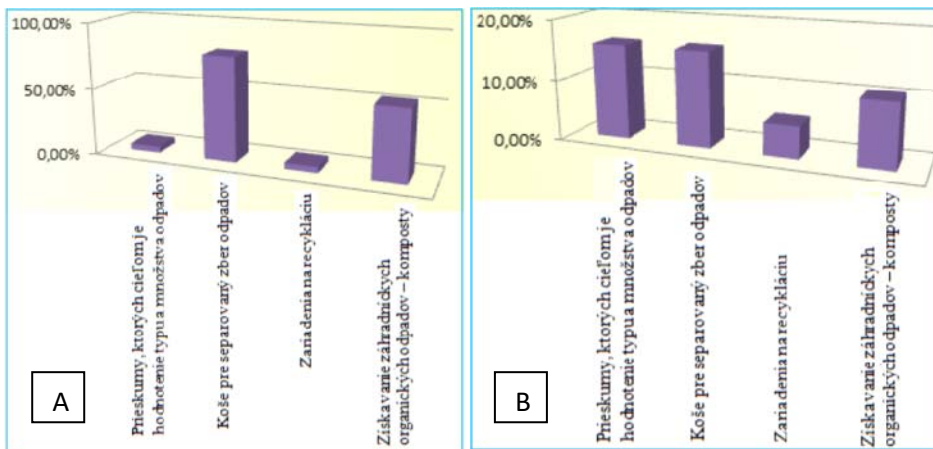
Odporúčania: V ubytovacích objektoch umiestnených v obidvoch destináciách by bolo vhodné nainštalovať perlátory na vodovodné batérie v hotelových izbách, čo by spôsobilo úsporu vody o okolo 60 %. Vhodné je tiež namontovať vodu šetriace splachovače, aby bolo možné získať značnú úsporu vody. Zavedenie týchto odporúčaní prinesie značný finančný prospech, ale aj ekologické efekty.

Téza 5: Zdá sa, že najjednoduchším riešením v oblasti minimalizácie odpadov je separovaný zber odpadu.

Analýza: Z analýzy výskumného materiálu vyplýva, že v ubytovacích zariadeniach v regióne Liptov sa realizujú rozmanitejšie ekologické aktivity v oblasti minimalizácie odpadov, čo ale neznamená, že je to v oveľa väčšom rozsahu ako v Podbabiohorskom regióne. Neobyčajne podstatným je fakt vedenia výskumov kvality a množstva odpadov, čo v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu využíva len necelých 5 % skúmaných objektov. V preskúmaných ubytovacích zariadeniach obidvoch regiónov je pozoruhodné využívanie organických odpadov pre záhradnícke účely. Zdá sa, že to má

dôležitý význam v agroturistických hospodárstvach a malých penziónoch. Oveľa ťažšie je takéto aktivity zaviesť vo veľkých hotelových objektoch (obr. 6).

Obr. 6: Realizované ekologické aktivity v skupine „minimalizácia odpadov“ v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

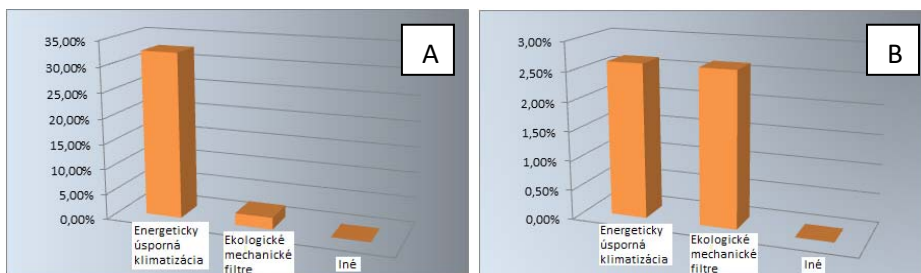

Odporúčania: Bolo by vhodné zaviesť v izbách všetkých ubytovacích zariadení nádoby na separovanie odpadov. Z takejto aktivity bude veľa prospechu, ako napríklad oboznámenie sa niektorých hostí so zásadami separovaného zberu odpadov pri ich vzniku, ako aj možné ďalšie využitie už vytriedených odpadov.

Téza 6: Ekologické aktivity v oblasti čistého vzduchu sú zamerané na využitie úspornej klimatizácie.

Analýza: Zdá sa, že rozdiely v počte preskúmaných ubytovacích objektov v oboch regiónoch trochu skresľujú získané výsledky. Je faktom – potvrdzujúcim predloženú tézu – že najčastejšie inštalovaných zariadením je úsporná klimatizácia. V ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu takéto klimatizácia funguje v trochu viac ako 30% objektov, v regióne Liptov – v okolo 3,5 %. Približne rovnaké údaje sa vzťahujú na nainštalované ekologické filtre (obr. 7).

Obr. 7: Realizované ekologické aktivity v skupine „vzduch“ v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

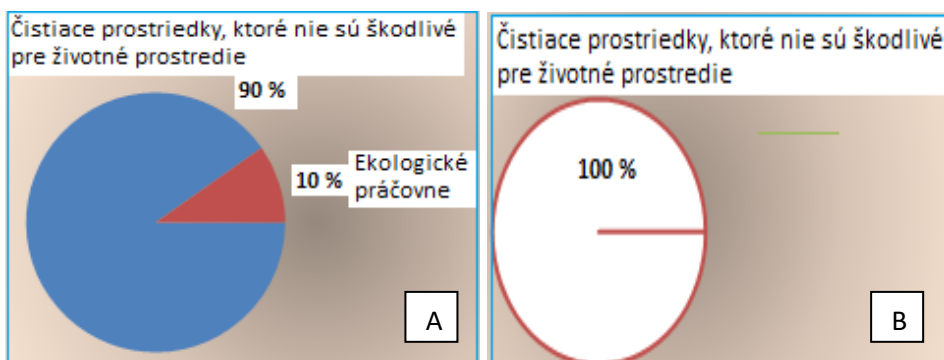

Odporúčania: Ak sa budú realizovať ďalšie prieskumy z tejto oblasti, bolo by potrebné položiť konkrétnejšie otázky a uskutočniť analýzu vo vzťahu ku konkrétnym druhom ubytovacích objektov. Nevyhnutné je tiež zvýšenie počtu skúmaných objektov na jednej, ako aj na druhej strane.

Téza 7: Základnými ekologickými činnosťami v oblasti čistoty a hygieny v ubytovacích objektoch je využívanie čistiacich prostriedkov, ktoré nie sú škodlivé pre životné prostredie.

Analýza: Téza bola úplne potvrdená. Ubytovacie zariadenia regiónu Liptov toto konanie potvrdili na 100%, a ubytovacie zariadenia Podbabiohorského regiónu navyše poukázali na využívanie ekologických práčovne (obr. 8).

Obr. 8: Realizované ekologické prostriedky v skupine „čistota a hygiena“ v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

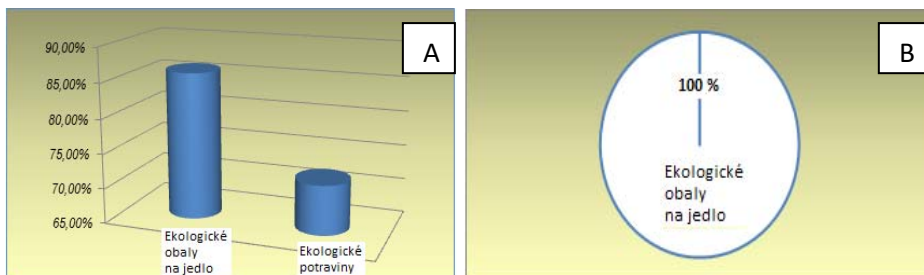

Odporúčania: Aktivity v oblasti čistoty a hygieny si vyžadujú ďalšie podrobnejšie prieskumy. Bolo by vhodné spoznať napr. aké obaly sa využívajú v kúpeľniach ubytovacích zariadení.

Téza 8: Predloženie jednej tézy v o ekologickom pôsobení v oblasti stravovania je ťažké, pretože rozsah je dosť široký. Zdá sa však, že hlavným konaním je využívanie „ekologických“ obalov pri príprave a servírovaní jedla.

Analýza: Téza sa úplne potvrdila v destinácii Liptov, kde sa v 100 % v ubytovacích zariadeniach používajú ekologické obaly pri servírovaní jedla. V ubytovacích zariadeniach, hlavne v agroturistických hospodárstvach a malých penziónoch Podbabiohorského regiónu, sa podávajú ekologické potraviny. Žiaľ, pri prieskumoch nebola položená otázka týkajúca sa certifikátov v tejto oblasti (obr. 9).

Obr. 9: Realizované ekologické činnosti v skupine „stravovanie“ v ubytovacích zariadeniach Podbabohorského regiónu (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

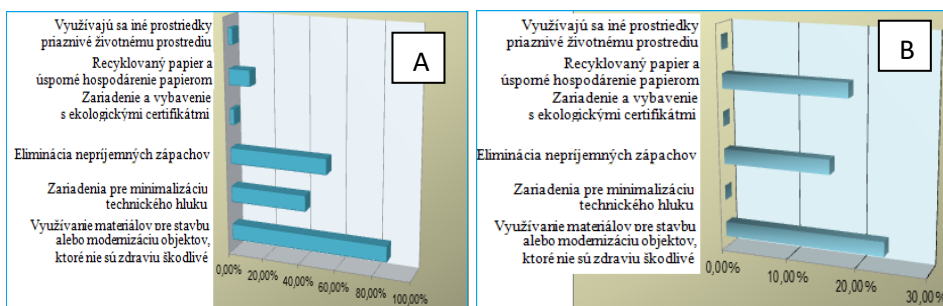

Odporúčania: V oboch destináciách je medzi majiteľmi ubytovacích zariadení potrebné propagovať zásady získavania certifikátov spojených so zdravou výživou, aby bolo možné na týchto atraktívnych terénoch vytvoriť produkt ekologickej turistiky.

Téza 9: V prípade iných ekologických aktivít realizovaných v ubytovacích zariadeniach je ťažké predložiť jednoznačnú tézu. Takýchto aktivít predsa môže byť niekoľko a to úplne odlišných v závislosti od druhu objektu.

Analýza: Napriek všetkému je možné spozorovať prepojenie istých aktivít. V oboch destináciách sa jasne poukazuje na využívanie materiálov pre stavbu alebo modernizáciu objektov, ktoré nie sú zdraviu škodlivé. Ďalšou spoločnou aktivitou je eliminácia nepríjemných zápachov. Viac-menej na rovnakej úrovni sa realizujú aktivity spojené so šetrným využívaním papiera. Tieto aktivity je možné pripočítať k štandardným (obr. 10).

Obr. 10: Rôzne iné ekologické aktivity realizované v ubytovacích zariadeniach Podbabohorského regiónu (A) a v ubytovacích zariadeniach Liptova (B)

Odporúčania: V ďalších prieskumoch by bolo vhodné položiť otázku, aké materiály sa využívajú na stavbu alebo modernizáciu ubytovacích zariadení. Sú to materiály, ktorých pôvod je miestny, alebo sú to dovážané materiály? Ďalšia dopĺňajúca otázka: akým spôsobom sa eliminujú nepríjemné zápachy?

Záver

Uskutočnené prieskumy v ubytovacích zariadeniach nachádzajúcich sa v oblasti regiónu Liptov a Podbabiohorského regiónu, dostatočným spôsobom odpovedali na všeobecné otázky spojené s ekologizáciou (tab. 1 a 2). Z indikácií vyplýva, že bolo zrealizovaných veľa aktivít, ktoré podporujú udržateľný rozvoj. Tieto aktivity vedú k zachovaniu hodnôt prírodného prostredia, pozdvihnutiu ekonomiky firiem a k spokojnosti zamestnancov (Borkowski, Nižnanský, 2015). Dá sa však postrehnúť aj neúplné využívanie turistického potenciálu obidvoch oblastí. Je nevyhnutné vypracovanie správnych a na zodpovedajúce trhy nasmerovaných turistických produktov (Borkowski, Čief, 2015). Tieto výskumy poukazujú na to, že to môžu byť produkty využívajúce ekologické potenciály, a tiež už zrealizované ekologické aktivity v ubytovacích zariadeniach.

Prílohy

Tab. 1: Realizované a plánované ekologické činnosti v ubytovacích zariadeniach Podbabiohorského regiónu

Vyčlenenie	Využitých - počet	Využitých - percento	Plánovaných - počet	Plánovaných - percento
ŠETR NÉ HOSPODÁRENIE S ENERGIU				
Energeticky úsporné osvetlenie	42	97,67%	1	2,33%
Energeticky úsporné vyhrievanie (kotly CO na ekologické palivo – v tom ekogranulát, pellet a pod.)	27	62,79%	12	27,91%
Energeticky úsporné zariadenia (práčky, chladničky, vysávače a pod.)	36	83,72%	4	9,30%
Dopravné prostriedky s nízkou spotrebou a s katalyzátorom	7	16,28%	29	67,44%
Úspora tepelnej energie pomocou izolácií, zateplovania a pod.	29	67,44%	9	20,93%
Vyhrievacie systémy nespôsobujúce emisie	8	18,60%	22	51,16%
Využívanie alternatívnych zdrojov energií	5	11,63%	29	67,44%
Energeticky úsporné chladničky	32	74,42%	7	16,28%
Získavanie energií z hlavného ventilačného systému	0	0,00%	20	46,51%
Energeticky úsporná klimatizácia	5	11,63%	25	58,14%
Slničné kolektory pre ohrievanie úžitkovej vody alebo vody v kúpeľných bazénoch	8	18,60%	20	46,51%
Veterné elektrárne	0	0,00%	5	11,63%
Vodné elektrárne	0	0,00%	3	6,98%
Fotogalvanické články	0	0,00%	5	11,63%
Zariadenia pre získavanie tepla	0	0,00%	19	44,19%
Tepelné pumpy	0	0,00%	3	6,98%
Iné	0	0,00%	0	0,00%

ŠETRNÉ HOSPODÁRENIE S VODOU				
Čistička odpadových vôd	30	69,77%	11	25,58%
Zariadenia regulujúce odber vody	25	58,14%	15	34,88%
Perlátoary	0	0,00%	18	41,86%
Zariadenia pre odchyt dažďovej vody	8	18,60%	18	41,86%
Zariadenia filtrujúce vodu	10	23,26%	18	41,86%
Výkonné pracie zariadenia	11	25,58%	13	30,23%
Vodu šetriace splachovacie zariadenia WC	34	79,07%	1	2,33%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
MINIMALIZÁCIA ODPADOV				
Prieskumy, cieľom ktorých je hodnotenie typu a množstva odpadov	2	4,65%	10	23,26%
Koše pre separovanie odpadov	34	79,07%	6	13,95%
Zariadenia na recykláciu	2	4,65%	23	53,49%
Získavanie záhradných organických odpadov - Komposty	23	53,49%	11	25,58%
VZDUCH				
Energeticky úsporná klimatizácia	14	32,56%	23	53,49%
Ekologické mechanické filtre	1	2,33%	13	30,23%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
ČISTOTA A HYGIENA				
Čistiace prostriedky neškodlivé pre životné prostredie	37	86,05%	2	4,65%
Ekologické práčovne	4	9,30%	16	37,21%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
STRAVA				
Ekologické obaly na jedlo	37	86,05%	3	6,98%
Ekologické potraviny	31	72,09%	7	16,28%
V INÝCH OBLASTIACH				
Využívanie materiálov na stavbu alebo modernizáciu objektov, ktoré nie sú zdraviu škodlivé	37	86,05%	3	6,98%
Činnosti pre zminimalizovanie technického hluku	18	41,86%	20	46,51%
Eliminácia nepríjemných zápachov	23	53,49%	14	32,56%
Zariadenie a vybavenie s ekologickými certifikátmi	1	2,33%	21	48,84%
Recyklovaný papier a šetrné hospodárenie s papierom	5	11,63%	18	41,86%
Prijímajú sa iné opatrenia priaznivé pre životné prostredie	1	2,33%	4	9,30%

Tab. 2: Realizované a plánované ekologické činnosti v ubytovacích zariadeniach regiónu Liptov

Vyčlenenie	Využitých - počet	Využitých - percento	Plánovaných - počet	Plánovaných - percento
ŠETRNÉ HOSPODÁRENIE S ENERGIU				
Energeticky úsporné osvetlenie	34	89,47%	6	15,79%
Energeticky úsporné vyhrievanie (kotly CO na ekologické palivo – v tom ekogranulát, pellet a pod.)	6	15,79%	1	2,63%
Energeticky úsporné zariadenia (práčky, chladničky, vysávače a pod.)	15	39,47%	4	10,53%
Dopravné prostriedky s nízkou spotrebou a s katalyzátorom	6	15,79%	0	0,00%
Úspora tepelnej energie pomocou izolácií, zatepľovania a pod.	16	42,11%	1	2,63%
Vyhrievacie systémy nespôsobujúce emisie	14	36,84%	1	2,63%
Využívanie alternatívnych zdrojov energií	4	10,53%	2	5,26%
Energeticky úsporné chladničky	3	7,89%	3	7,89%
Získavanie energií z hlavného ventilačného systému	2	5,26%	0	0,00%
Energeticky úsporná klimatizácia	2	5,26%	0	0,00%
Slnéčné kolektory pre ohrievanie úžitkovej vody alebo vody v kúpeľných bazénoch	5	13,16%	2	5,26%
Veterné elektrárne	0	0,00%	0	0,00%
Vodné elektrárne	0	0,00%	1	2,63%
Fotogalvanické články	0	0,00%	0	0,00%
Zariadenia pre získavanie tepla	0	0,00%	0	0,00%
Tepelné pumpy	0	0,00%	0	0,00%
Iné	2	5,26%	0	0,00%
ŠETRNÉ HOSPODÁRENIE S VODOU				
Čistička odpadových vôd	36	94,74%	0	0,00%
Zariadenia regulujúce odber vody	8	21,05%	8	21,05%
Perlátory	1	2,63%	0	0,00%
Zariadenia pre odchyt dažďovej vody	5	13,16%	4	10,53%
Zariadenia filtrujúce vodu	4	10,53%	3	7,89%
Výkonné pracie zariadenia	7	18,42%	2	5,26%
Vodu šetriace splachovacie zariadenia WC	9	23,68%	1	2,63%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
MINIMALIZÁCIA ODPADOV				
Prieskumy, cieľom ktorých je hodnotenie typu a množstva odpadov	6	15,79%	3	7,89%
Koše pre separovanie odpadov	6	15,79%	7	18,42%
Zariadenia na recykláciu	2	5,26%	6	15,79%
Získavanie záhradných organických odpadov - Komposty	4	10,53%	0	0,00%

VZDUCH				
Energeticky úsporná klimatizácia	1	2,63%	2	5,26%
Ekologické mechanické filtre	1	2,63%	1	2,63%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
ČISTOTA A HYGIENA				
Čistiace prostriedky neškodlivé pre životné prostredie	1	2,63%	4	10,53%
Ekologické pracovne	0	0,00%	2	5,26%
Iné	0	0,00%	0	0,00%
STRAVA				
Ekologické obaly na jedlo	3	7,89%	1	2,63%
Ekologické potraviny	0	0,00%	1	2,63%
V INÝCH OBLASTIACH				
Využívanie materiálov na stavbu alebo modernizáciu objektov, ktoré nie sú zdraviu škodlivé.	9	23,68%	4	10,53%
Činnosti pre zminimalizovanie technického hluku	0	0,00%	2	5,26%
Eliminácia nepríjemných zápachov	6	15,79%	3	7,89%
Zariadenie a vybavenie s ekologickými certifikátmi.	0	0,00%	6	15,79%
Recyklovaný papier a šetrné hospodárenie s papierom	7	18,42%	3	7,89%
Prijímajú sa iné opatrenia priaznivé pre životné prostredie	0	0,00%	0	0,00%

Literatúra

BÖHM, H., 2015: New Forms of Cross-border Co-operation Governance as a Tool of Environmental Protection Strategies – Example from Czech-Polish-Slovak Borders, IN: International Multidisciplinary Geosciences Conference Proceedings, Albana, Bulgaria, s. 739 – 747.

BORKOWSKI, K., ČIEF, R., 2015: Vybrané možnosti hodnotenia vybavenosti službami cestovného ruchu. Bratislava: SEKOS pri SAV, Ekologické štúdie II, 6, 2, s. 91-101.

BORKOWSKI, K., NIŽNANSKÝ, B., 2015: Oblasť ako produkt cestovného ruchu v subjektívnom hodnotení jej návštevníkov a obyvateľov. Bratislava: SEKOS pri SAV, Ekologické štúdie II, 6, 2, s. 82 – 90.

ČIEF, R., LAŠ, L., NIŽNANSKÝ, B., PRAŽIAK, V., 2014: Tourist Destinations and their Suitability from the Viewpoint of Epidemic Diseases and Consequent Possibilities of Development or Decline of Tourism Infrastructure. Zeszyty naukowe, 6, s. 38 – 49.

ČIEF, R., TOMČÍKOVÁ, I., 2013: Tourist Destinations from the Viewpoint of Population Theories. Zeszyty naukowe, 3, s. 96 – 102.

MAJEWSKI, J., 1999: Czy polskie hotelarstwo będzie bardziej zielone? Hotelarz, 4, s. 8.

MIKLÓS, L., IZAKOVIČOVÁ, Z., 1997: Krajina ako geosystém. vyd. Bratislava: VEDA, SAV, 153 s.

MURGAŠ, F., BÖHM, H., 2015: Does Economic Growth Improve Quality of Life?, IN: International Multidisciplinary Geosciences Conference Proceedings, Albana, Bulgaria, 3, 5, pp. 213 – 219.

PETROVIČ, F., BIELIKOVÁ, H., 2015: Potential of community based tourism in area with dispersed settlement - Nová Baňa Region Slovakia. Zeszyty Naukowe, 4, 2, s. 5 – 14.

PETROVIČ, F., BIELIKOVÁ, H., BOLEŠOVÁ, L., 2016: The potential of environmentally sustainable tourism in area with dispersed settlement - Nova Baňa Region (Slovakia).e-Review of Tourism Research. 13, 1 – 2, p. 355 – 365.

ŠEDIVÁ, A., IZAKOVIČOVÁ, Z., 2015: Assessment of representative landscape types of Skalica district. Ekológia (Bratislava), 34, 4, p. 329 – 338.